

The Emergence, Spread, and Consequences of COVID-19 in the Global Political Economy

Sefatollah Shahverdi PhD student of International Relations, Department of Political Science, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran. E-mail: shahverdi1351@gmail.com

Reza Shirzadi Corresponding Author, Assistant Professor of Political Science Department, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran. E-mail: shirzadi.2032@gmail.com

Hassan Shamsini Ghiathovand Assistant Professor of International Relations, Political Science Department, University of Isfahan, Isfahan, Iran. E-mail: shamsini_h@yahoo.com

Article Info

Article Type:

Research Article

Keywords:

Covid-19,
Social Health,
Economy,
Politics,
China,
America.

Article history:

Received 2023-4-25

Received in revised form

2024-3-7

Accepted 2024-12-20

Published Online

2024-12-28

ABSTRACT

On the threshold of the 20th century, the spread of the corona virus indicates a new crisis in the field of collective life, which has transformed many meanings and manifestations of human social life in the domestic and international arenas. Although the world has faced various crises (warming of the air, melting of the polar ice, floods, flooding of agricultural lands, lack of food, immigration, unemployment, refugees, weapons) mass killings, terrorism, natural disasters, spread of poverty) has been faced. However, the spread of Covid-19 has opened another perspective for the present and future of human society in terms of its impact. With the outbreak of the epidemic, public health and political stability were connected and influenced each other. This influence was visible and discussed in a range of domestic and international levels, as well as political and economic fields. Surveys show that fields such as sports industry, social health, philosophy and speech, urban management, various branches of art, political and economic geography, issues of the European Union and the Middle East, and population structure, have each been affected, and have gone through changes. Although the accurate assessment of the effects and consequences of the Corona crisis on the international political economy requires more time, the present study tries to analyze its consequences in various fields of collective life by using the descriptive-explanatory method.

Cite this Article: Shahverdi, S. , Shirzadi, R. and Shamsini Ghiathovand, H. (2023). Emergence, prevalence and political-economic consequences Covid-19 (Corona). *World Politics*, 13(4), 209-232. doi: 10.22124/wp.2023.24634.3198

© Author(s)

Publisher: University of Guilan

DOI: 10.22124/wp.2023.24634.3198

1. Introduction

Pandemics have historically served as profound disruptions, affecting all aspects of human life—from the arts and political ideologies to economic systems and demographic structures. The COVID-19 pandemic marked a turning point in the twenty-first century, exposing the fragility of global structures and prompting a reconsideration of long-held assumptions about state sovereignty, global cooperation, and collective security. Unlike previous crises such as climate change, terrorism, or economic recessions, COVID-19's speed and scale of transmission demanded immediate global attention and action. It not only strained public health systems but also challenged the foundations of international relations by revealing both the strengths and failures of the current state-centric global order. The pandemic blurred the line between national and global issues: local outbreaks rapidly became global emergencies. It demonstrated that in an era of globalization, no nation is immune to cross-border health threats. While nation-states have historically operated within a framework prioritizing sovereignty, COVID-19 revealed the necessity for transnational cooperation and governance. The virus affected virtually every aspect of daily life, from the functioning of cities to the operation of international markets, from refugee crises to internet dependency. As states struggled to balance national responses with international cooperation, the pandemic highlighted deep inequalities and systemic inefficiencies in global governance. This article aims to analyze the political and economic consequences of COVID-19 by examining its impact across various domains of collective life, including political stability, economic systems, public health, urban governance, the arts, and philosophical discourse

2. Theoretical Framework

This study draws upon interdisciplinary theoretical approaches within international political economy and global health governance. Rooted in critical theory and complex interdependence, it challenges the realist assumption that sovereign states are self-sufficient and security-focused actors. COVID-19 has revealed the insufficiency of traditional Westphalian sovereignty when addressing transboundary threats like pandemics. The global spread of the virus aligns with globalist theories that emphasize the erosion of national borders under the pressure of capital, labor, information, and microbial flows. Moreover, the study utilizes elements of constructivist thought to analyze how the meaning and politicization of health threats are socially constructed and vary across political contexts. Health is no longer confined to the domestic sphere but has entered the realm of high politics, demanding global attention. From this perspective, the pandemic serves not only as a biological phenomenon but as a socio-political event reshaping power structures, redefining state responsibilities, and transforming the legitimacy of international institutions. In line with global governance theory, this work also addresses the role of non-state actors—NGOs, multinational corporations, and international organizations—in shaping health outcomes and influencing political agendas.

3. Methodology

The research adopts a descriptive-analytical method, combining qualitative content analysis with interpretive approaches. Primary data sources include reports from international organizations, governmental policy documents, academic literature, and media analysis from 2019 to 2022. Secondary sources encompass studies from the fields of political science, economics, and health policy. This methodological approach enables a holistic understanding of the pandemic's multifaceted consequences. Emphasis is placed on tracing the transformation of key sectors (e.g., sports, philosophy, urban governance, demographic shifts) and on identifying patterns that demonstrate how the pandemic altered international norms and political dynamics.

4. Results and Discussion

The findings of this study demonstrate that COVID-19 acted as a systemic disruptor, altering not only healthcare systems but also the dynamics of the global political economy. National borders proved insufficient in containing the pandemic, revealing a pressing need for stronger international collaboration. The virus redefined security to include public health and prompted states to reassess their priorities. In regions like the Middle East, the pandemic intensified preexisting vulnerabilities—affecting refugee populations, weakening state institutions, and exacerbating political tensions. Globally, the pandemic reshaped labor markets, reduced economic productivity, and contributed to social unrest. The pandemic also accelerated digitization and reliance on technology, while simultaneously exposing digital divides and infrastructural inequalities. The European Union witnessed challenges to solidarity as member states pursued self-interested responses before returning to coordinated strategies. The arts and philosophical discourse responded with critiques of consumerism and reflections on mortality and collective responsibility. The pandemic's reach extended even into international security policy, as some states curtailed civil liberties under the guise of public health, raising questions about authoritarian drift. Collectively, these findings reveal how a health crisis evolved into a political and economic transformation, reshaping global order in unexpected ways.

5. Conclusions and Suggestions.

The paper concludes that future pandemics may provoke even deeper systemic changes, depending on whether states and global actors learn from the COVID-19 experience or return to the status quo. This moment represents a critical juncture for global governance—either toward greater international cooperation or deeper fragmentation. As the world navigates the aftermath, the COVID-19 pandemic serves as a stark reminder of humanity's shared vulnerabilities and the political imperative of solidarity across nations..

پروپوزیشن گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

سیاست جهانی

شاپا چاپی: ۲۳۸۳-۰۱۲۳

شاپا الکترونیکی: ۴۸۹۹-۴۵۳۸

Homepage: <https://interpolitics.guilan.ac.ir/>

ظهور، شیوع و پیامدهای کرونا در اقتصاد سیاسی جهانی

صفت الله شاهوردی دانشجوی دکتری روابط بین الملل، گروه علوم سیاسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.
رایانامه: shahverdi1351@gmail.com

رضا شیرزادی نویسنده مسئول، عضو هیأت علمی گروه علوم سیاسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.
رایانامه: shirzadi.2032@gmail.com

حسن شمسینی غیاثوند استادیار گروه علوم سیاسی، واحد تاکستان، دانشگاه آزاد اسلامی، تاکستان، ایران.
رایانامه: shamsini_h@yahoo.com

درباره مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	اگرچه جهان تا پیش از این، با بحران‌های گوناگون (گرم شدن هوا، ذوب شدن یخ‌های قطبی، جاری شدن سیلاب‌ها، به‌زیرب رفتن زمین‌های کشاورزی، کمبود مواد غذایی، مهاجرت، بیکاری، پناهندگی، سلاح‌های کشتار جمعی، تروریسم، فاجعه‌های طبیعی، گسترش فقر) روبه‌رو بوده است. اما شیوع کووید-۱۹، از نظر گستره تأثیرگذاری چشم‌انداز دیگری برای حال و آینده جامعه بشری گشود. با وقوع همه‌گیری، بهداشت عمومی و ثبات سیاسی ارتباط یافتند و بر یکدیگر تأثیر گذاشتند. این تأثیرگذاری در طیفی از سطوح داخلی و بین‌المللی، و نیز حوزه‌های سیاسی و اقتصادی قابل مشاهده و بحث و بررسی بود. بررسی‌ها نشان می‌دهد حوزه‌هایی همچون صنعت ورزش، سلامت اجتماعی، فلسفه و کلام، مدیریت شهری، شاخه‌های مختلف هنر، جغرافیای سیاسی و اقتصادی، مسائل مناطق اتحادیه اروپا و خاورمیانه، و ساختار جمعیتی، هر یک تأثیراتی پذیرفته، و تحولاتی را از سر گذرانده‌اند. هرچند ارزیابی دقیق آثار و پیامدهای بحران کرونا بر اقتصاد سیاسی بین‌الملل، نیازمند زمان بیشتری است، پژوهش حاضر می‌کوشد با بهره‌گیری از روش توصیفی-تبیینی، پیامدهای آن را در عرصه‌های مختلف زندگی جمعی مورد بررسی و تحلیل قرار دهد.
کلیدواژه‌ها: کووید-۱۹، سلامت اجتماعی، اقتصاد، سیاست، چین، آمریکا	
تاریخچه مقاله تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۲/۵ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۱۲/۱۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۱۳ تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۲/۲۸	

استناد به این مقاله: شاهوردی، صفت الله، شیرزادی، رضا و شمسینی غیاثوند، حسن. (۱۴۰۲). ظهور، شیوع و پی‌آمدهای سیاسی-اقتصادی کووید-۱۹ (کرونا). سیاست جهانی، ۱۳ (۴)، ۲۰۹-۲۳۲. doi: 10.22124/wp.2023.24634.3198

© نویسنده (گان)

ناشر: دانشگاه گیلان

همه‌گیری‌ها با تأثیر گذاشتن بر همه ابعاد جامعه؛ آثار هنرمندان و روشنفکران، محیط‌های طبیعی و انسانی، و وجوه اقتصادی و سیاسی جوامع را تغییر داده‌اند. از این رو، مطالعه‌ی همه‌گیری‌ها، مطالعه‌ی ساختار جامعه و فهم الگوی معیشت و اولویت‌های سیاسی آن جامعه است. همه‌گیری‌ها رابطه‌ی آدمیان با مرگ، زندگی، و محیط را بازتاب می‌دهند، یعنی محیط مصنوعی که انسان‌ها خلق می‌کنند و محیط طبیعی که نسبت به آن واکنش نشان می‌دهد. آنچه بر روی هر انسانی در هر جای دنیا تأثیر می‌گذارد، بر روی همه‌ی انسان‌ها تأثیر می‌گذارد. همه‌گیری‌ها تا حدی تاریخ را شکل داده‌اند، چراکه آن‌ها انسان‌ها را ناگزیر به اندیشیدن درباره‌ی پرسش‌های بزرگ سوق می‌دهند و تأثیرات چشمگیری بر ثبات سیاسی و اجتماعی دارند. آن‌ها نتایج جنگ‌ها را تعیین کرده، و گاهی احتمالاً بخشی از آغاز جنگ‌ها بوده‌اند. هیچ بخش عمده‌ای از زندگی بشر نیست که بیماری‌های همه‌گیر عمیقاً بر آن اثر نداشته باشند. میکروب‌ها در جستجوی موقعیت‌های مناسب اکولوژیکی‌ای که انسان‌ها ایجاد کرده‌اند، خود را اشاعه می‌دهند. همه‌گیری‌ها همیشه به مثابه بخشی از سرکوب سیاسی در نظر گرفته شده‌اند. در عین حال، امروزه با وجود جهانی شدن، متوقف کردن انتشار بین‌المللی سریع بیماری‌های جدید غیرممکن است. ما در جهانی به غایت متصل زندگی می‌کنیم که تقریباً همه در آن سفر می‌کنند، شبکه‌های انسانی برای انتشار پنهانی، گسترده و باز هستند. در کنار این امر، مصرف‌گرایی معاصر، موجب سقوط و تخریب گسترده محیط‌زیست می‌شود. شیوع ویروس کرونا نمایانگر و یک نمونه از این امر است. ویروس کووید-۱۹ با شتاب، شدت و فراگیری بی‌سابقه‌اش نه تنها علم پزشکی، که ساحت سایر علوم را نیز به تأمل واداشت، سازه‌های جهان معاصر را به چالش کشید، و با تردیدهای بنیادینی روبرو ساخت. آنچه تاکنون به عنوان نظام بین‌الملل متعارف در روابط بین‌الملل شناخته شده است، در معنای متعارف آن، اجتماعی از دولت-ملت‌ها است که در وضعیتی آنارشیک (فقدان اقتدار فائده مرکزی)، روابط میان خود را به گونه‌ای تنظیم می‌کنند که منافع ملی (بقا، امنیت و سپس شکوفایی) آن‌ها را تأمین نماید. پیدایی و کارکرد نظم/نظام بین‌الملل بر دولت-ملت‌ها و قابلیت‌هایشان برای حفظ بقا و تأمین امنیت کشور در برابر مسائل و چالش‌های برآمده از روابط بین‌الملل استوار بوده است. اگرچه فروپاشی شوروی و پایان جنگ سرد، خوشبینی‌های مقطعی و کوتاه‌مدتی برای تقویت یک نظم بین‌المللی نسبتاً کل‌نگر و حتی مبتنی بر ارزش-های یک جامعه مدنی جهانی را پدید آورد، ولی رخدادها و رویدادهای سه دهه اخیر نشان می‌دهند که نظم بین‌الملل فراگیر شکل نگرفته است. در این شرایط، مسائل و چالش‌هایی چندلایه، پیچیده و

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

سیاسی، اقتصادی و یا اقلیمی خواهد شد؟ آیا زمینه‌های درگیری‌های منطقه‌ای در دوره شیوع این ویروس و پس از آن تغییر الگو خواهد داد؟ آیا بازیگران منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای به دنبال استفاده ابزاری سیاسی از این بحران خواهند بود؟ آیا دولت‌ها و قدرتمندان منطقه‌ای، به بهانه مهار ویروس با محدود کردن آزادی افراد و محدوده فعالیت نیروهای بین‌المللی، به دنبال سودجویی و تغییرات جریان‌های سیاسی و قومی می‌باشند؟ آیا به دلیل افزایش پرداخت سهم در سطح ملی و کاهش پیش‌بینی‌شده در بودجه‌های دفاعی، کاهش قابل توجهی در استقرار سربازان توسط کشورهای غربی وجود خواهد داشت؟ آیا سایر کشورها این شکاف‌ها را جبران می‌کنند؟ مقاله حاضر می‌کوشد پیامدهای سیاسی، اقتصادی و اجتماعی شیوع ویروس کووید-۱۹ را با استفاده از روش تحلیلی-تبیینی مورد بحث و بررسی قرار دهد. بنابراین، پرسش اصلی این است که پیامدهای سیاسی و اقتصادی شیوع ویروس کووید-۱۹ طی سال‌های ۲۰۲۲-۲۰۱۹ چه بوده است؟ بررسی‌ها نشان می‌دهد شیوع ویروس کووید-۱۹ (کرونا) موجب تحول عرصه‌های مختلف زندگی جمعی شامل، فلسفه، اخلاق، فلسفه سیاسی، هنر، ورزش، جغرافیای اقتصادی و سیاسی، حقوق شهروندی، ساختار جمعیتی شده است.

۱. ادبیات یا سابقه تحقیق

در موضوع شیوع کووید-۱۹ و پی‌آمدهای آن؛ کتاب‌ها، مقالات و گزارش‌های متعددی در بررسی ابعاد مختلف آن نوشته شده، و انتشار یافته است که هر یک به جنبه‌هایی از آن پرداخته‌اند. در ادامه به بررسی اجمالی برخی از آن‌ها اشاره می‌کنیم:

اولین اثر، کتاب نقد اقتصاد سیاسی کرونا (۱۳۹۹)، نوشته جمعی از نویسندگان و مترجمان است. این کتاب در ۳۲۸ صفحه، و چهار بخش اقتصاد سیاسی کرونا؛ کرونا، اجتماع و سیاست؛ ما و کرونا؛ و راه‌ها و منظرها، از منظری چپ‌گرا به ارائه مجموعه‌ای از مباحث پرداخته، و در هر بخش مقاله‌ای نگارش یافته و یا ترجمه شده است. اثر بعدی، **مقاله همه‌گیری کرونا، قدرت نرم و تحول در دستور کار سیاست جهانی (۱۳۹۹)**، نوشته ابراهیم آقامحمدی است. این مقاله بر مبنای روش واکاوی توصیفی و پژوهش‌انگاری تحلیلی، روی جنبه‌های ارتباطی-اطلاعاتی تنش‌های ژئوپلیتیکی تمرکز کرده، و به همین منظور مورد روسیه را در زمینه جنگ اطلاعاتی انتخاب می‌کند. اثر بعدی، **مقاله کرونا به مثابه رخداد در روابط بین‌الملل: نقص در کار ویژه دولت-ملت در مواجهه با رخدادهای**

پروپوزیشن گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

زیادی نگذشته، و جامعه جهانی هنوز درگیر بیماری است و تحلیل و بررسی دقیق موضوع، زمان بیشتری را می‌طلبد. در ادامه به طرح مباحثی در خصوص پیدایش و شیوع اولیه، تأثیر شیوع کرونا بر صنعت ورزش، سلامت اجتماعی، تحلیل‌های فلسفه و کلام، مدیریت شهری، مسأله هنر، جغرافیای سیاسی و اقتصادی، مسائل اتحادیه اروپا، خاورمیانه، و به‌طورکلی ساختار جمعیتی پرداخته می‌شود.

۲. پیدایش و شیوع ویروس کووید-۱۹ (کرونا)

یکی از نادرترین حوادث طبیعی به نام بیماری همه‌گیر کووید-۱۹ یا کرونا ویروس، یا سندرم حاد تنفسی کل جامعه بشری را طی سال‌های ۲۰۲۲-۲۰۱۹ دربرگرفت و زندگی اجتماعی را با مشکلات فراوانی مواجه کرد. این بیماری نخستین بار در شهر ووهان چین کشف شد. در ۱۱ و ۱۲ ژانویه سال ۲۰۲۰، سازمان بهداشت جهانی اطلاعاتی از کمیسیون بهداشت ملی چین دریافت کرد که نشان می‌داد منشأ شیوع این بیماری در یک بازار صید دریایی در شهر ووهان بوده است، لذا مقامات چینی در ۷ ژانویه سال ۲۰۲۰ نوع جدیدی از کرونا ویروس را شناسایی کردند (WHO, A, 2020: 1)، و در تاریخ ۱۲ ژانویه ۲۰۲۰ این ویروس رسماً توسط کمیسیون سلامت ملی چین به سازمان بهداشت جهانی گزارش شد و به سرعت به سراسر جهان سرایت کرد که سازمان بهداشت جهانی از آن به عنوان همه‌گیری جهانی یاد نمود. با شیوع این بیماری چالش‌های جدیدی فراروی زندگی بشریت اعم از فلسفه زندگی، جهان‌بینی بشر، قدرت نیروهای طبیعت، کارآمدی علم، دانش و توان دولت‌ها، تعاملات افراد، زیست جمعی، ارتباطات جهانی، اقتصاد، رفاه عمومی، حقوق بشر و غیره قرار گرفت. به طوری که دولت‌ها برای پیشگیری از شیوع بیشتر آن و تأمین سلامت عمومی، امنیت انسانی، دست به وضع قوانین خاص، جرم‌انگاری، قرنطینه مردم، اعمال نظارت‌ها، محدودیت در حق‌ها و آزادی‌های مردم، فاصله‌گذاری فیزیکی، اجتماعی و هوشمند، سازوکارهای حمایتی و از همه مهم‌تر اعلام وضعیت اضطراری دولتی نمودند. برای پی بردن به جدیت و مهلک بودن این بیماری باید به آمار گسترده بیماران و فوت‌شدگان در جهان نگرست که باعث شد سازمان بهداشت جهانی این بیماری را پاندمیک یا همه‌گیر نامد.

شیوع ویروس کرونا، بعد از جنگ جهانی دوم، بزرگ‌ترین بحران جهانی به حساب می‌آید. به‌طورکلی، کرونا ویروس‌ها خانواده بزرگی از ویروس‌ها هستند که گستره‌ای از ویروس سرماخوردگی معمولی، تا عامل بیماری‌های شدیدتری همچون سارس، مرس و کووید ۱۹ را شامل می‌شوند. کروناویروس‌ها در دهه‌ی ۱۹۶۰ کشف شدند و مطالعه بر روی آن‌ها به طور مداوم تا اواسط دهه ۱۹۸۰ ادامه داشت. این ویروس به طور طبیعی در پستانداران و پرندگان شیوع پیدا می‌کند، با این حال تاکنون هفت نوع

پروپوزیشن گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

راهنمایی برای پیشرفت درسی و آموزشی دارند، در ابتدا به عنوان یک مشکل و آسیب جدی نگریسته شد، اما به تدریج و با عادت کردن دانش آموزان و دانشجویان و معلمان و اساتید آن‌ها به آموزش در فضای مجازی، وسعت و تأثیرگذاری آموزش مجازی افزایش قابل توجهی نسبت به آموزش سنتی پیدا کرد. همه‌گیری کرونا ظرف چند ماه باعث به وجود آمدن شیوه‌های نوین زیست اجتماعی در بستر شبکه‌های مجازی شد. امروزه، دید و بازدیدهای خانوادگی و اقوام، گفتگوها، همایش‌ها، سمینارها، مجالس ترحیم، عرضه محصولات جدید شرکت‌ها به بازار و حتی جلسات هیأت دولت و افتتاح پروژه‌های عمرانی در سراسر دنیا با استفاده از فضای مجازی و به صورت وینار برگزار می‌گردد، که باعث تغییر سبک زندگی مردم از شیوه سنتی به زندگی مدرن و ارتقای سواد رسانه‌ای و سعی مردم در آشنایی هرچه بیشتر با فناوری‌های ارتباطی نوین بخصوص یادگیری از استفاده از گوشی‌های هوشمند تلفن‌های همراه و شبکه‌های اجتماعی مجازی شد.

در همین راستا، با همه‌گیری کرونا شیوه‌های گذراندن اوقات فراغت در خانواده‌ها هم دستخوش تغییرات اساسی شد. با این شرایط جدید، افراد اوقات بیشتری برای فراغت در اختیار داشتند و سعی کردند به بهترین شکل ممکن (مطالعه، تماشای فیلم یا حضور در شبکه‌های اجتماعی) از آن بهره‌برداری کنند. در دوره‌ی کرونا مصرف دیجیتال در میان مردم تبدیل به خلاقیت دیجیتال شده، و به جای استفاده کورکورانه از کالاهای و خدمات فضای دیجیتال، از این فضای گسترده برای آموزش، امیدبخشی و فروش هدفمند محصولات و خدمات بهره‌گیری شد. این امر سبب گردید تا در شرایط استرس و نگرانی ناشی از بحران کرونا، به حفظ و گسترش نشاط اجتماعی در جامعه کمک کند. با نگاهی به موضوع سرمایه اجتماعی و فضای مجازی، برخلاف نظر شماری از محققان دیگر، می‌توان تقویت سرمایه اجتماعی با عنوان فضای مجازی را یکی از جنبه‌های مثبت شیوع کرونا دانست که می‌تواند تمرینی جهت بازاندیشی و برساخت شرایط زیستن در موقعیت‌های دشوار و بحرانی باشد (Imani Jajermi, 2019: 98-95).

۴. صنعت ورزش

پس از تبدیل ویروس کرونا به یک همه‌گیری، بسیاری از مشاغل و صنایع بزرگ همانند صنعت ورزش آسیب‌های جدی دیدند. تعطیلی مقطعی لیگ‌ها و مسابقات معتبر در کشورهای مختلف، برگزاری مسابقات بدون حضور تماشاگران، زمزمه‌های لغو برخی مسابقات ملی و بین‌المللی پیشرو و تعطیلی مراکز تندرستی و باشگاه‌های ورزشی و در پی آن، بی‌رونق شدن بازار خرده‌فروشی و عمده‌فروشی کالاهای ورزشی گواه بر تأثیرات اقتصادی این بیماری بر ابعاد مختلف صنعت ورزش بوده است. تأثیرات

پروپوزیشن گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

و سه هدف اصلی نظام سلامت را شامل ارتقا و حفظ سلامتی مردم جامعه، پاسخگویی به انتظارات مردم و حمایت مالی از آن‌ها در مقابل هزینه‌های سلامت بیان کرده است. در دنیای امروز، دیدگاه‌های مرتبط با بهداشت و سلامت، چشم‌اندازی وسیع‌تر پیدا کرده‌اند و بنا به ضرورت به تعیین‌کننده‌های غیرطبی سلامت، توجهی ویژه معطوف شده است. هر یک از این تعیین‌کننده‌ها به خودی خود و یا از طریق تأثیر بر یکدیگر وضع سلامت را به شدت تحت تأثیر قرار می‌دهند. این تعیین‌کننده‌ها؛ مانند وراثت، شیوه‌ی زندگی، محیط‌زیست، وضع اقتصادی - اجتماعی و غیره بوده، که تأثیر چشم‌گیری بر سلامت و پیامدهای آن از جمله کیفیت زندگی دارند. به‌جز عوامل ثابتی مثل سن، جنس و وراثت که غیرقابل اصلاح و اندازه‌گیری هستند، مراقبت‌های درمانی تنها ۲۰ درصد، رفتارهای سالم ۳۰ درصد، عوامل اقتصادی و اجتماعی ۴۰ درصد و محیط فیزیکی ۱۰ درصد در تعیین سلامت مردم سهم دارند و سیاست‌ها و برنامه‌ها می‌توانند از طریق تأثیر بر تعیین‌کننده‌های سلامت، سلامت مردم (امید به زندگی، کیفیت زندگی) را تعیین کنند. تعیین‌کننده‌های اجتماعی - سیاسی سلامت، حتی بسیار بیشتر از عوامل بیولوژیک می‌توانند سبب بروز بیماری شوند و بدون توجه به این مسائل، دستیابی به اهداف سلامت غیرممکن است. برخی معتقدند بهداشت و سلامت، یک انتخاب سیاسی است و سیاست کشمکش مداوم برای کسب قدرت در میان ذی‌نفعان رقیب است. بررسی سلامت از نقطه‌نظر عوامل تعیین‌کننده سیاسی، به معنای تحلیل چگونگی تأثیر نهادها، مؤسسات، منافع، دیدگاه‌های ایدئولوژیک بر سلامت در سیستم‌های مختلف سیاسی و فرهنگی و در سطوح مختلف حکمرانی است. سیاست؛ خوب یا بد، نقشی حیاتی و اساسی در مسایل و موضوعات بهداشتی ایفا می‌کند. سلامت و بهداشت؛ عموماً، دربردارنده اقدام دولتی برای دستیابی به اهداف و نتایجی است (جلوگیری از بیماری و صدمات) که افراد علاقه و توانایی برای انجام آن‌ها، به نفع ندارند. بیماری‌ها و ویروس‌هایی که می‌توانند تمامی جامعه را درگیر کنند، نه تنها مسئله‌ای در باب سلامت عمومی هستند، بلکه اگر از حد معینی نیز بگذرند، می‌توانند به مسئله امنیتی ملی تبدیل شوند و منبعی برای بی‌ثباتی اجتماعی، شورش، و نارضایتی اجتماعی باشند (Mirasakandari and Darvish Nouri Kalaki, 2019: 38-37).

سازمان بهداشت جهانی، حاکمیت و رهبری را به عنوان یکی از اجزای مهم نظام سلامت در کنار سایر اجزا (نیروی انسانی، اطلاعات، تجهیزات و ملزومات، تأمین مالی و ارائه خدمات سلامت) معرفی کرده است. حاکمیت نظام سلامت وظیفه دولت است که شامل تدوین قوانین،

پروپوزیشن گاہ علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

خیر و شر و راه‌های رهایی از چنگ شرور است و در آثار قدیم فلسفی نیز مباحثی در این زمینه به چشم می‌خورد؛ به عنوان مثال اپیکوروس (۳۴۲ ق.م) که مطرح کننده اصلی یکی از تقریرهای مسئله شر است، می‌گوید: «شر که حیات آدمی از آن رنج می‌برد، با اندیشه هدایت الهی در جهان سازش‌ناپذیر است» (Capleston, 1375: Volume 1, 465). در کتب اولیه فیلسوفان اسلامی و فلاسفه قرون وسطی و فیلسوفان پس از آن قرون (مثل دکارت و هیوم) نیز مباحث مختلفی در باب شرور وجود دارد. بحث شرور در فلسفه و کلام اسلامی در ارتباط با عنایت و حکمت و عدالت خداوند و قضای الهی مطرح می‌شود (Ibn Sina, 1363:414; Lahiji, 1372:310)، و این متفکران عمدتاً با دیدگاه مبتنی بر عدمی انگاشتن شر در تحلیل نهایی، و ارجاع آن به لازم لاینفک این جهان خاکی و توأم با تغییر و تضاد، به حل و تبیین آن همت می‌گمارند (Imanpour, 2019: 72). از این دیدگاه، شیوع و ویروس کرونا می‌تواند به شر لازم تعبیر شود که آدمیان را به تفکر و چاره‌اندیشی برای بهزیستی سوق می‌دهد.

با گسترش بیماری کرونا و ویروس یا کووید ۱۹، به عنوان یک اپیدمی جهانی، همکاری‌های متقابل و نوع دوستی بیشتر اهمیت یافته، و مهار بیماری، درمان مبتلایان و پوشش نیازهای آسیب‌دیدگان و تأمین حقوق انسانی، نیازمند مبنایی اساسی جهت الزامی شدن اصل حمایت از حقوق انسانی دیگران، است. متأثر از کووید ۱۹، حقوق انسانی افراد زیادی در معرض آسیب قرار گرفته، و اخلاق و وظیفه‌گرا به جهت نهادینه‌سازی قانون الزامی عمل به تکلیف ناشی از فاعل اخلاقی و خودآیین، خرد خودبنیاد و اراده نیک و آزاد، می‌تواند منشأ حرکت افراد اخلاقی برای تضمین اصل حمایت از سایرین در برابر این بیماری شود. در این راستا، آسیب‌های وارده ناشی از همه‌گیری کرونا و ویروس را می‌توان در دو حوزه سلامت جسمی و سلامت روانی تقسیم‌بندی نمود:

الف- سلامت جسمی: مسائلی همچون فقر، گرسنگی، تشنگی، سوء تغذیه، کمبود مواد مغزی و ویتامین-ها، کاهش ایمنی بدن، معیشت و رفاه، کار، شغل، تولید، کسب‌وکار، منابع کم، محرومیت از حق‌ها و آزادی‌ها می‌تواند برخی افراد را در معرض این بیماری و سایر بیماری‌ها قرار دهد. لذا به منظور صیانت از سلامتی جسمی، این افراد نیازمند حمایت‌های مالی، تأمین حداقل امکانات ضروری اولیه (غذا، آب، مسکن و سرپناه)، سازوکارهای جبرانی و خسارتی از سوی سایر افراد و دولت می‌باشند.

ب- سلامت روانی: روح و روان افراد در اثر بلایا و حوادث ناخوشایند، دچار آسیب می‌شود. استرس، اضطراب، افسردگی، درماندگی، ناامیدی، خشم، عصبان، احساس شکست، ناکامی و ترس یا مصیبت از

پروپوزیشن گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۷. مدیریت شهری و تاب‌آوری

مخاطرات؛ یکی از مهم‌ترین موضوع‌ها در حوزه‌های برنامه‌ریزی و طراحی شهری از جهت مدیریت بحران و خطرپذیری، کاهش ریسک و آسیب‌ها، افزایش ایمنی و کیفیت زندگی است. شهر به‌عنوان بستر وقوع حوادث دارای اهمیت زیادی است؛ از این رو برنامه‌ریزی، شناخت فضاهای شهری و طراحی مناسب آن، تلاشی است برای تأمین نیازهای گوناگون شهروندان در سه بُعد پیشگیری، مقابله و اقدامات پس از بحران (Mehr Danesh and Azadi Zadeh, 1399: 133). افزایش دانش و مهارت در برابر درک خطر توسط شهروندان و ارتقاء توانایی در راستای توسعه راهبرد کاهش خطر، ویژگی مهم یک شهر تاب‌آور است. مفهوم تاب‌آوری را می‌توان به چند شکل تعریف کرد: تاب‌آوری آینده‌نگرانه و مدیریت بلایا در آینده و پیش‌بینی آن‌ها در طی دوره‌های آینده و همزمان که مهارت مقابله شهر و شهروندان در برابر حوادث را مدنظر قرار می‌دهد و تاب‌آوری گذشته‌نگر با تمرکز بر برگشت‌پذیری کرونا و شرایط بعد از آن و بهبودی پس از آسیب ناشی از بلایا، قابل شناخت است. با توجه به مفهوم تاب‌آوری شهری، طراحی شهرها و ساخت و ساز، تقویت قدرت تصمیم‌گیری مقامات محلی و برنامه‌ریزی شهری از نظر خدمات شهری و فاصله مناطق مسکونی و جلوگیری از بلایا، دارای اهمیت است (Mehr Danesh and Azadi Zadeh, 1399: 156).

۷-۱. هنر

بدیهی است واقعیت مجازی مفهوم حضور و حضور از راه دور را در بر می‌گیرد. حضور به معنای حس بودن در محیط‌زیست و حضور از راه دور به معنای حضور از طریق رسانه‌ها مثل تلفن، تلویزیون، شبکه‌های اجتماعی است. بنابراین واقعیت مجازی، شبیه‌سازی واقعی اجسام به‌صورت مجازی است اما فضای مجازی ایجاد ارتباط بین فردی در دنیای مجازی تحت پوشش اینترنت است. فضای مجازی استعاره‌ای برای توصیف محیط غیر فیزیکی ایجاد شده توسط سیستم‌های کامپیوتری است. دنیای مجازی کاربرد گسترده‌ای در سبک و کار آموزش و پرورش و شبکه‌های اجتماعی دارد. با ظهور و رشد ارتباطات الکترونیک کلمه فضای مجازی وارد ادبیات روزمره شده است. هنرمندان دوران کرونا دریافتند که می‌بایست با توجه به شرایط جدید، به گونه‌ای هماهنگ شوند که بتوانند از زوایای جدید به زندگی بنگرند. هنرمند این مسیرها را امتحان کرد تا به اینترنت، فضای آنلاین و شبکه‌های اجتماعی رسید تا جهان خود

پروپوزیشن گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

هر زمینه و رشته‌ای، متناسب با عصر کرونا شد. ارتباط سازنده‌ی فرهنگ در این دوران بیشتر به رسانه‌های جدید وابسته شده است: رادیو، تلویزیون؛ کامپیوتر، بانک‌های اطلاعاتی، ماهواره، فیلم‌های چند بعدی، روبات، گوشی همراه، که همگی توانایی تبدیل نظام‌های متفاوت نشانه‌ای را به یکدیگر دارند (Shahla, 2019: 36-37).

۸. جغرافیای سیاسی و اقتصادی

در اقتصاد جهانی شاهد روابط و پویایی آن‌ها و ارتباط عوامل اقتصادی با عوامل جغرافیایی هستیم. این عامل سبب شده است تا مفهوم ژئواکونومیک مطرح گردد. متغیرهای اقتصادی مانند جریان سرمایه، نظام‌های مالی در ارتباط با جغرافیا و سرزمین کشورها قرار دارند. جهان امروز وارد عصر ژئواکونومیک (جغرافیای اقتصادی) شده است و این عرصه به میدان نبرد برای به دست آوردن، استفاده و توزیع مجدد کالاها و خدمات ملی و بین‌المللی تبدیل شده است. بنابراین هر گونه تغییر در عرصه ژئواکونومیک می‌تواند حیات و تداوم کشورها را تحت تأثیر خود قرار دهد. هم اکنون که عرصه جهانی با بیماری کووید-۱۹ از دسامبر ۲۰۱۹ درگیر شده است، شیوع این بیماری به صورت گسترده می‌تواند تأثیرات ژئواکونومیک وسیعی در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی داشته باشد. با توجه به این که قرنطینه سبب خاموش شدن بسیاری از کارخانه‌ها و بیکار ماندن نیروی کار در عرصه منطقه‌ای و جهانی می‌شود، می‌تواند خسارات اقتصادی را به دنبال داشته باشد. با توجه به این که در اقتصاد مدرن، تمامی اقتصادها با یکدیگر ادغام شده‌اند، می‌توان مشاهده نمود که هر اتفاقی در هر نقطه از جهان رخ دهد، تأثیرات متوسط تا زیادی بر سایر مناطق جهانی خواهد داشت. از این رو، این ویروس با تحت تأثیر قرار دادن اقتصاد چین به طور قابل توجهی می‌تواند بر سایر اقتصادهای دیگر از جمله اتحادیه اروپا، کشورهای آسیای شرقی و... تأثیر گذارد. این کشور قدرت بالایی برای عرضه کالا و خدمات خود دارد و با قرنطینه خریداران، اقتصاد بین‌المللی دچار کاهش فروش می‌شود. شیوع گسترده کرونا دارای تأثیرات قابل توجهی بر بازیگران ژئواکونومیک، ساختار جهانی، کنش‌ها و ارتباطات و... است. از تأثیرات این ویروس بر اقتصاد چین این است که نرخ تورم در این کشور به بالای ۵۰ درصد رسیده، و رشد اقتصادی نیز ۲ درصد کاهش پیدا کرده است. بازیگران سیاسی در پی یافتن بهترین استراتژی در مناسبات خود با استفاده از منابع جغرافیایی هستند که دارای ماهیتی اقتصادی هستند؛ در شرایط فعلی که کرونا تأثیرات زیادی بر روی وضعیت ژئواکونومیکی کشورها گذاشته است، بازیگران مختلف به صورت‌های گوناگون در پی

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

ب- سناریوی محتمل؛ تبدیل اتحادیه اروپا به کنفدراسیون منطقه‌ای و یا خروج ایتالیا از اتحادیه اروپا؛
ج- سناریوی ممکن؛ واگرایی و فروپاشی اتحادیه اروپا.

به‌طورکلی، پیامدهای بحران کووید ۱۹، اتحادیه اروپا را در مدیریت بحران دچار ضعف‌هایی کرد و قدرت بازیگری آن را در سطح داخلی و بین‌المللی تحت تأثیر قرار داد (Samii Esfahani and Farahmand, 2019: 139). در همین راستا، شیوع ویروس کرونا و ناتوانی و انفعال اولیه نهادهای فراملی اروپایی در پاسخ به این بیماری همه‌گیر باعث شد تا دولت‌های ملی مسئولیت اصلی سیاست‌های کنترل اجتماعی، بهداشت و مرزهای ملی را به عهده بگیرند. آنچه مسلم است، این که بحران کرونا بار دیگر آونگ نوسان میان ملی‌گرایی و منطقه‌گرایی را دست کم در کوتاه‌مدت به نفع ملی‌گرایی تغییر داد و شیوع کرونا نه تنها باعث بازگشت تاریخی به دولت‌های ملی شد، بلکه با تشدید روند پوپولیسم و ملی‌گرایی به عنوان پایه‌ای برای سیاست خارجی و منافع ملی، زمینه حمله و انتقاد بی‌امان از نهادهای اروپایی را فراهم کرد. اما در نهایت ویروس کرونا نه باعث بازگشت تمام عیار به درون مرزهای ملی است و نه به معنای پایان روند منطقه‌ای شدن و اروپایی شدن است و اگر واقع‌بینانه به تحلیل سیاست‌ها و اقدامات کشورها و نهادهای اروپایی در مبارزه با کرونا بپردازیم، درمی‌یابیم که هر دو اقدامات در سطوح ملی و فراملی برای مبارزه با کرونا مؤثر بودند و علی‌رغم تقابل ظاهری و اولیه این دو سطح، شاهد همزیستی این دو سطح در مبارزه با کرونا هستیم و همان‌طور که ظرفیت اقدامات مشترک نهادهای اتحادیه اروپا در زمینه کنترل سلامت و کنترل مرزی تابعی از حقوق و حاکمیت کشورهای عضو است و موفقیت نهادهای اروپایی منجر به مشترک تصمیم‌های دولت‌های ملی است، هماهنگی گسترده و اقدامات نهادی اتحادیه اروپا در هموار کردن شرایط اقتصادی و ابتکاراتی برای تأمین تجهیزات پزشکی در بازار واحد و رهبری برای فعال‌سازی یک سرمایه‌گذاری بلندپروازانه و بسته مالی نیز به نوبه خود باعث تسهیل همکاری میان کشورهای عضو و در نهایت موفقیت نسبی اتحادیه اروپا در مبارزه علیه این ویروس همه‌گیر گردید (Sabaghian and Sarostani, 2019: 307).

نکته دیگری را باید مورد توجه قرارداد این است که در قرن بیستم قدرت‌های جدیدی وارد بازی شدند، کشورهایی مانند چین و هند در آینده ممکن است به لحاظ اقتصادی آمریکا را پشت سر بگذارند. فارغ از چین، هند، ژاپن و کره که قدرت‌های تثبیت شده اقتصادی هستند، قدرت‌های نوظهور کوچکی مانند ویتنام، کامبوج، لائوس، فیلیپین و کشورهای از این دست در آسیا در حال رویش هستند و احتمالاً می‌توانند در آینده روندهای توسعه‌ای آسیا را تحت تأثیر قرار دهند. در آینده باید از این کشورهای

پروپوزیشن گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

کووید-۱۹ و سقوط قیمت نفت، اقتصاد بین‌الملل را به طور عام و اقتصاد خاورمیانه را به طور خاص متأثر نموده است. از یک طرف، دولت‌ها برای حفظ جان شهروندان مجبور به وضع مقررات منع تردد با هدف مهار گسترش این ویروس هستند؛ از طرف دیگر، این اقدام بر بخش‌های مختلف اقتصادی کشورها تأثیرات منفی داشته، و موجب جزیره‌ای شدن اقتصاد شده است. برنامه‌های محدودسازی در دو سطح بین‌المللی و منطقه‌ای باعث شوک عرضه و تقاضای منفی گردیده، و این شوک به نوبه خود تعمیق فقر را به دنبال داشته است. به عبارت دیگر، اقدامات به‌عمل‌آمده، موجب شکل‌گیری یک حلقه نافرجام از بازتولید عرضه و تقاضای منفی و تعمیق فقر شده است. به‌طوری‌که برنامه‌های کنترلی با ایجاد اختلال در زنجیره ارزش جهانی باعث نقصان در روند عرضه گردیده است؛ شوک عرضه به‌واسطه متأثر ساختن عوامل تولید، تعمیق فقر را رقم زده، و تعمیق فقر باعث ظهور پدیده تقاضای منفی شده است. بر این اساس، قطع همکاری‌های اقتصادی در سطح بین‌الملل به‌واسطه وضعیت مبهم ناشی از این بیماری و نتایج منفی آن، اقتصاد جهانی از جمله منطقه خاورمیانه را در سراسیابی سقوط قرار داد.

بیماری مسری کووید-۱۹ و سقوط قیمت نفت می‌تواند پایه‌ای برای تجدیدنظر دولت‌های خاورمیانه در وابستگی به منابع رانت در شکل نفت (دولت‌های دارای منابع هیدروکربن)، حق عبور ترانزیت کشتی‌ها (مصر)، موقعیت ژئوپلیتیک (سوریه) یا دریافت کمک از قدرت‌های بزرگ (اردن و مصر) باشد. علاوه بر این موارد، کاهش حجم تجارت و سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی، افول میزان ورود گردشگران بین‌المللی به کشورهای منطقه و در نهایت کاهش سطح انتقال وجه ناشی از اشتغال نیروی کار شاغل در دیگر مناطق به کشورهای منطقه، پرده‌ای دیگر از این وابستگی اقتصادی متقابل کشورها است که به دنبال گسترش بیماری کووید-۱۹ و اقدامات به‌عمل‌آمده توسط دولت‌ها در سراسر جهان و از جمله خاورمیانه، زمینه‌ساز روند نزولی وضعیت اقتصادی منطقه شده است (Zibae, 2019: 59-60).

بر اساس آمارها، اقتصاد خاورمیانه به‌واسطه بیماری کووید-۱۹ در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال پیش از آن، ۵/۲ درصد کوچک‌تر شد. این آمار بی‌سابقه‌ترین رکود اقتصادی خاورمیانه را رقم زده است. اگرچه ابتکار عمل دولت‌ها مبنی بر اعمال محدودیت در جابجایی‌های اجتماعی باعث مهار گسترش ویروس موردبحث گردیده است، اما درعین حال زمینه‌ساز ایجاد اختلال در روند تولید و تعمیق فقر در منطقه نیز به حساب می‌آید. به نظر می‌رسد پیاده‌سازی برنامه‌های کنترلی برای جلوگیری از انتشار ویروس کرونا در دو سطح منطقه‌ای و بین‌المللی باعث ایجاد وقفه در زنجیره ارزش جهانی گردید. این امر از یک سو باعث اختلال در روند عرضه کالا و خدمات در اقتصادهای داخلی شد و از سویی دیگر کاهش تقاضا

پروپوزیشن گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

اردن، عربستان سعودی و امارات متحده عربی نیز اجازه از سرگیری فعالیت مراکز تجاری و تولیدی را به طور محدود صادر کردند. در تمامی کشورها، رفع تدریجی برنامه‌های کنترلی با اقدامات شدیداً پیشگیرانه همراه بود و اجرای برنامه فاصله‌گذاری اجتماعی ادامه یافت، کسب‌وکارها برای اخذ مجوز و فعالیت مجدد ملزم به رعایت اقدامات احتیاطی شدند و استفاده از ماسک در محیط‌های عمومی در ایران، بحرین، قطر و امارات اجباری شد (Zibae, 2019: 9).

۱۱. ساختار جمعیتی

همه‌گیری بیماری کووید-۱۹، کشورهای جهان را به چالش کشید و به دلیل انتشار سریع آن، تأثیرات زیادی بر فرایندهای جمعیتی به جا گذاشت. کرونا بر ساختار جمعیتی از جمله نرخ باروری، تماس بین نسلی و روند مهاجرت تأثیر داشت. آمار حاکی از افزایش میزان مرگ‌ومیر ناشی از کرونا بیشتر در سنین سالمندی بود، که این امر ساختار سنی جوامع رو به سالمندی را تحت تأثیر قرار داد، زیرا سالمندان به دلیل بیماری‌های زمینه‌ای بیش از دیگران مستعد ابتلا بودند. علاوه بر این، کرونا از نظر اقتصادی و اجتماعی بر شیوع ازدواج، سن ازدواج و سطح باروری اثر منفی گذاشت (Noshirvanpur, 2021: 3).

نتیجه‌گیری

اشاره شد که سابقه و تاریخ پیدایش و هجوم بیماری‌ها و همه‌گیری‌های عالم‌گیر عمری به درازای تاریخ حیات بشری دارد و زندگی بشر به چنین همه‌گیری‌های فراگیری دچار بوده است. ایدز و کرونا نمونه‌هایی از بیماری‌های همه‌گیر طی سال‌های اخیر بوده‌اند. همه‌گیری‌ها می‌توانند تأثیرات فراوانی بر ابعاد گوناگون اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی داشته باشند. امروزه با توجه به دخالت‌های فراوان انسان در طبیعت و همچنین کم‌رنگ شدن مرزهای سرزمینی به واسطه پیشرفت‌های ارتباطاتی و فناوری و فرایندهای ناشی از جهانی شدن، همه‌گیری‌ها تأثیرات بیشتری بر زندگی بشری دارند، به گونه‌ای که می‌توان گفت زندگی بشر هر لحظه ممکن است تحت تأثیر همه‌گیری جدیدی قرار گیرد و روال زندگی عادی بشری را مختل سازد. بیماری‌های همه‌گیر در عرصه اقتصادی عامل عمده‌ای در کاهش میزان جمعیت فعال، کاهش میزان تولید، بیکاری گسترده؛ در عرصه فرهنگی با مواجه کردن مردم با مفهوم بحران در زندگی روزمره هستند و در عرصه سیاست، تأثیر آن‌ها در تغییر مسیر تاریخ را نمی‌توان انکار کرد؛ حتی بعضاً سرنوشت بسیاری از جنگ‌ها در طول تاریخ را تعیین کرده‌اند. در این مقاله، مجموعه‌ای از مباحث و پیامدهای عمومی و تقریباً زمینه‌ای در چارچوب اثرات گسترش ویروس کووید-۱۹ مطرح،

پروپوزیشن گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

- Maqaman Sheriff, Mahmud (2021). **The Impact Of Covid-19 On International Political Economy**, University Of Sierra Leone.
- Mehrdanesh, Gona and Namdar Azadizadeh (2019). "The concept of urban resilience, management and future planning of cities (Corona 19)", **Quarterly Journal of Geography and Human Relations**, Summer, Volume 3, Number 1.
- Mousavi Shafaei, Masoud and Sohail Gudarzi and Samia Khodakhah Azar (2019). "Corona as an event in international relations: defects in the special work of the state-nation in the face of emerging events", **Strategic Policy Research Quarterly**, 9th period, number 33, summer.
- Noshirvanpour, Fatima (1400). "The effect of the consequences of the Corona pandemic (Covid-19) on the population structure", **The quarterly journal of modern research approaches in management and accounting**, fifth year, number 54, spring.
- Ruchir Agarwal (2022). Jeremy Farrar, Gita Gopinath, Richard Hatchett, and Peter Sands, A Global Strategy to Manage the Long-Term Risks of COVID-19, **IMF Working Paper**, International Monetary Fund.
- Rumi, Farshad and Ehsan Kazemi (2019). "Coronavirus; A new variable in the macro analysis of political and international developments", **Strategic Policy Research Quarterly**, 9th period, number 33, summer, (consecutive number 63).
- Sabaghian, Ali (2019). "The impact of the Corona crisis on the solidarity of the European Union", **Strategic Policy Research Quarterly**, 9th period, number 33, summer, (serial number 63).
- Sabaghian, Ali and Abbas Sarostani (2019). "The European Union, the Corona crisis and policies in the purgatory of national governments and transnational institutions", **Contemporary Political Studies Quarterly**, 11th year, 4th issue, winter.
- Safania, Prasto and Amir Mohammad Safania and Hanieh Aryadost (2019). "Investigation of the educational and physiological structures of the Corona crisis in the sports industry", **Educational Psychology Quarterly**, Allameh Tabatabai University.
- Samii Esfahani, Alireza and Sara Farahmand (2019). "Corona Pandemic and the Political Future of the European Union", **Iranian Journal of International Politics**, Year 9, Number 1, Autumn and Winter.
- Shahla, Shamim (2019). "Creating a new world for the artist based on the conditions of Corona", **bimonthly specialized scientific journal of research in art and specialized sciences**, fifth year, number 7 (consecutive: 53), November, volume one.
- Zibai, Mehdi (2019). "International political economy of the Middle East in the light of the contagious disease of Covid-19", **State Research Quarterly, Journal of the School of Law and Political Sciences**, Year 6, Number 22, Summer.